

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נישואין (ו)

כט' כסלו תשפ"ב 1402 (שנה כז')

פרשת מקץ - שבת ר"ז וזנוכה

"וישלחו פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור" (מא, יד)

לכל דבר יש זמן, וכשמגיע קץ הזמן המיועד אין הקב"ה מתמהמה אף רגע אחד יותר על הזמן, ומכיוון שתם הזמן שיוסף היה צריך להיות בבית האסורים, הריצוהו במהירות הבזק משם.
הוא הדין בשידוכים שאדם מחכה לגאולתו הפרטית למצוא את זיווגו ומרגיש "תקוע" ויש הרבה מניעות וקשיים, אך זאת ידע כשיגיע הזמן השידוך ירוץ וכל המעכבים והמניעות ייעלמו כלא היו.
כל שכן שתגיע העת לגאולתנו הכללית ופדות נפשנו, לביאת משיח צדקנו, "פתאום יבוא" האדון אל היכלו ויריצו אותנו במהירות מהגלות.

"ויקרא פרעה שלם יוסף צפנת פעלז ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע..לאשה" (מא, מז)

ואמרו רבותינו שאסנת זו הייתה בתה של דינה בת לאה משכם בן חמור, ושלחה יעקב מביתו ושם אותה תחת עץ הסנה ולכן נקראה כך. וכתב על טס של זהב בלשון הקודש כי מי שישאנה יהיה בטוח שזרעו יהיה מעיקב ותלה אותו על צווארה והמלאך גבריאל הביאה למצרים לבית פוטי פרע שאימצו אותה להם לבת.
ויוסף ששהה במצרים ונמצא בתוך האומה המצרית, באופן טבעי מהיכן ימצא את זיווגו? אלא הקב"ה "הצניח" לו את המיועדת, כשניצבו כל המצריות להביט ביופיו וכל אחת הייתה זורקת לו מתנה, זרקת לו אסנת את הטס שהחזיקה כקמע, ונטלו יוסף וקרא בו וראה שהיא מזרע יעקב ונשאה לאישה. (מעם לועז)
ללמדנו גם שהמצב נראה חסר סיכוי ואין פתרון, תבוא הישועה לאדם ממקום בלתי צפוי, כי לה' הישועה!

שבת ראש חודש וזנוכה

הוצאת ס"ת וקריאה - מוציאים שלשה ספרי תורה: בספר ראשון - קוראים 6 עולים בפרשת השבוע. בספר השני - "השביעי" קורא בפרשת ראש חודש [מתחילים מן הפסוק "וביום השבת"]. בספר השלישי - "המפטיר" קורא קריאת חנוכה. (שו"ע סי' תרפ"ד ס"ג). [אפילו במקרה שיש ספר תורה אחת וגוללים אותו מקריאה לקריאה אומרים את הקדישים המוזכרים להלן (ילקוט יוסף לרשל"צ יצחק יוסף ח"ב סי' קמ"ד וס"ח ושכן דעת רשל"צ מר"ן עובדיה יוסף, הרה"ג מר"ן בן ציון אבא שאול בשו"ת אור לציון ח"ב פ"מה ס"נד, דברי בנייהו לגר"ב ד"ן ח"ט ס"ט, מקוה מים לגר"מ מלכה ח"ג סי' ה)] **ולעניין אמירת קדיש:**

ספרדים: אומרים "חצי קדיש" אחרי קריאת ספר תורה שני ו"חצי קדיש" אחרי ספר תורה שלישי (כה"ח שם ס"ק יט). ואם עלו בספר תורה ראשון "מוספים" [היינו עולה אחד או יותר נוסף על 6 שעלו], אומר "חצי קדיש" גם אחרי קריאת ספר תורה ראשון (ילקוט יוסף חנוכה (עג) עמ' תרלה).

אשכנזים: אומרים "חצי קדיש" אחד אחרי קריאת ספר תורה שני [ויניחו לידו את ס"ת שלישי לפני הקדיש] עבור 3 ספרי תורה. (משנ"ב ס"ק ט, כה"ח ס"ק יט).

ההפטרה - של חנוכה הינה "רוני ושמחי" (שו"ע שם), ופסוק ראשון ואחרון מה"שמים כסאי" [ההפטרה של ראש חודש] וכן פסוק ראשון ואחרון של "מחר החודש" [הפטרה של ראש חודש שחל ביום ראשון] (ילקוט"י שם).
בברכת המזון - מוסיפים "רצה והחליצנו" - על שבת, "יעלה ויבוא" - על ראש חודש (משו"ע סי' קפ"ח ס"ה), על הניסים - על חנוכה (שו"ע סי' תרפ"ב ס"א).

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 4:37-4:37 * סוף זמן ק"ש 8:26-8:30

ציא"ש ר"ת: 5:39

ציאת שבת: 5:08

כניסת שבת: 4:17

קריאת פרשת מקץ חלה בד"כ בחנוכה שכן בנס חנוכה נמסרו גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, ויש בזה דמיון רב לחלום פרעה בו בלעו הפרות הרעות את יפות המראה והשיבולים הדקות את המלאות.

האם סגולות מסוגלות !!

מעשה שהיה

שמי משה, אוטוטו אני בן 40 אבל כנראה לנצח בן ישיבה שעדיין נע מבית ההורים לישיבה מפורסמת שהיא אחת מספינות הדגל של עולם התורה. כאשר בני המחזור שלי עוד מעט מכניסים את ילדיהם לחופה, אני עדיין שם, רווק מבוגר, קצת מקריח עם כרס קטנה אבל עם תקוה ענקית שזה עומד להסתיים.

אין נוסחה, פטנט או סגולה שלא קיימת, קניתי או תרמתי. רק הקב"ה יודע לכמה קופות של עיר זו או אחרת שלשלתי מזומנים בנפש חפצה ומתוך אמונה תמימה ולדעת כי "תרמתי ונושעתי" כפי שהבטיחו... אז רגע, משהו כאן לא בסדר, למה תרמתי ולא נושעתי? מי לא בסדר? אני? או אולי הקופות שמבטיחות ומפרסמות סיפורי הצלחה?

בעשור האחרון פקדתי מאות פעמים ובעיקר "בבין הזמנים" את ציוני הצדיקים בצפון הארץ ובמרכזה. ציונו של התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל בעמוקה הפך לכמעט בתי הפרטי. מאות ואולי אלפי ספרי תהילים אמרתי, גם בכיתי אבל השדכנים משום מה לא שמעו על כך. בשלב מסוים חשבתי לעצמי שאולי אסע לחו"ל, לציוני הצדיקים באירופה, נרשמתי לטיול מאורגן שבמהלכו פקדתי את ציונו של "החפץ החיים", ציונו של הגר"א, של המהר"ל מפראג וכו'. לשמחתי אחרי שנחתתי בארץ התקשר אלי שדכן אחד לעניין אותי בהצעה מסוימת, נענית בחיוב אך כעבור שעותיים הוא חזר אלי ועדכן שהצד השני לא מעוניין.

אני לא טיפוס שמרים דגל לבן וחופשתי סגולה חדשה, אמרו לי לקרוא לפנות בוקר "שיר השירים" במשך 40 יום, מישהו אמר לי שסגולה זו מצוינת כדי להבריא מהמחלה הנוראה ואם היא מסוגלת להפוך דין לחסד, אז בוודאי שתועיל לפצח את בועת הרווקות שלי.

השעון המעורר בחדרי העירני ב-3:00 לפנות בוקר, קמתי בזריזות ואמרתי ברכות השחר וקראתי "שיר השירים", קרה משהו? לא משהו מיוחד, עוד כמה טלפונים לא רציניים להצעות שאפילו לא הגיעו לפגישה. אחרי 40 יום "שיר השירים", אימצתי לעצמי 40 יום פרק שירה. אמרתי בליבי הקב"ה דואג לכל יצוריו שברא מראמים וקרנפים ועד ביצי כינים, אין ספק שבאמירת פרק שירה בעיקר על עצמי, הנני מעורר סגוריה עצומה. שהרי יהודי שומר תורה ומצוות הוא נזר הבריאה ומעלתו לאין ערוך מכל החיות והעופות. התחדש משהו? ממש לא.

לפני מספר חודשים החלטתי לאמץ את הסגולה הכי פופולרית, 40 יום רצוף של תפילות בכותל המערבי, ברוך אומר ועושה. החלטתי לשדרג את הסגולה משני כיוונים: א. אשכור בכסף מלא אברך ירא שמיים שיתפלל עלי 40 יום רצוף בכותל שאזכה לבת זוג מן השמיים. ב. אני בעצמי אגיע לכותל לפני עמוד השחר במשך 40 יום כדי להתייחד עם בוראי ולבקש על נפשי. הייתה לי התעלות רוחנית מאד גדולה באותם ימים, כל יום נתן לי שפע רוחני של אמונה זכה וברורה שעוד מעט זה מגיע, ואוטוטו אני מובל לחופה שמסביבי עשרות חברים טובים מכל שנותיי בישיבה. הכותל המערבי בשעות הבוקר המוקדמות פועל כמטה קסם, מכאן לא זזה שכינה ומכאן עולות תפילותיהם של כלל ישראל היישר לכיסא הכבוד ונענות.

עברו עלי ימים לא פשוטים בכלל, באמצע הזמן חליתי בשפעת קשה, החום עלה ל-39 מעלות, קודח ורועד מקור השכמתי קום ונסעתי לכותל. חלפו להם 39 יום של תפילות קורעות שחקים, החמה שקעה ונכנס לו מעדנות היום ה-40, החלטתי לעשות משמר ליל שישי בכותל. הגעתי מחצות לילה, התיישבתי ליד הסטנדר והתחלתי ללמוד, שעותיים גמרא, קצר מוסר, טור

שולחן ערוך, נמנום קל ואחר כך תהילים ברצף. שעה לפני נץ החמה התחברתי למניין של צדיקים וחשתי שמשמיים מזרימים לי כוחות מיוחדים, התפללתי עמידה כפי שלא התפללתי בחיי... דמעות זלגו על פני וגופי רעד כשאני מתחטא בדבקות לפני אבא שבשמיים שישים קץ לסבלי וישלח לי את האבדה שמכריזים עליה 40 יום לפני יצירת הוולד.

בשעה 8:00 בבוקר יצאתי מהכותל ועצרתי מונית. נהג, יהודי דתי כבן 70 חייך אלי במאור פנים, כולו אומר חביבות "בחורצ'יק, אתה נראה לי עייף, לאן?". הייתי קצת זחוח, שיכור ולא מיין וסיפרתי שהרגע סיימתי מבצע של 40 ימי תפילה בכותל כדי למצוא את זיווגי, "בן כמה אתה?" שאל הנהג. "קרוב ל-40, עניתי. הוא השתק כמה שניות ואחר אמר: "תשמע בחור, יש לי בת מעוכבת שידוך בת 35, הלב שלי אומר שאתם מתאימים, יש לה מקצוע טוב, היא צנועה מאד. אמרת שזה היום ה-40 לתפילותך, זה בטח משמיים".

הייתי משוכנע שזהו!!! איזו השגחה פרטית מופלאה.... אבי הכלה מחכה לי בתוך מונית ביציאה מהכותל, אני עוצם את עיני ומדמיין את עצמי דורש בשבע ברכות ומספר לאורחים על נפלאות הבורא וכולם מוחאים כפיים בהתרגשות. כעבור יומיים נפגשנו... אבל זה לא עלה יפה..

חזרתי הביתה ורציתי לבכות מייאוש, אלא שבשנייה האחרונה הבטתי לכיפת השמיים הרקומה בכוכבים נוצצים ואמרתי בליבי: "משה, משה, אתה יותר מדי סומך על סגולות, אבל דע אין סגולות מנצחות... אין תרמתי ונושעתי... אין 40 יום ברציפות.... משה, משה אם אתה מתמקד בעיקר בסגולות, הרי שאתה טועה בדרך, הסגולות הן לא יותר משלטי הכוונה לכיתוב המרכזי הנקרא: "השלך על ה' יהבך והוא ישדכך... מהשם אישה לאיש". כן, אני עדיין רווק, לא מיואש ולא שבור, אבל בעיקר לא מחפש סגולות וזוכר את העיקר "שאין עוד מלבדו".

(הם למדו לקח – קובי לוי)

הלכות שידוכין [ו]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (נ"ע אבה"ע סי' א ס"א, גם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי' ג סס). ומצוה גדולה היא זו שבא תלוי קיום העולם וישובו (עין שו"ע סס, ילקו"י שובע שמחות ח"א לרש"ל ילקח יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (ילקו"י סי' ג). ומצוה על כל אחד ואחת להתעסק בשידוכים בעם ישראל (ילקו"י פ"א ס"ז). ובפרט ישימו לב לרווקים ורווקות הגרים בשכונותם ומשוועים למצוא את זיווגם.

ב. אין לבן לדחוק את הוריו לתת לו כסף לצרכיו האישיים, ובזמן שעומד להתחתן, לא ילחץ את הוריו לתת לו כרצונו, אלא מה שיתנו ייקח בסבר פנים יפות ויאמר להם "תודה" על מה שנתנו לו, ומי שאינו נזהר בזה הרי הוא נכשל בכמה אסורים (ילקו"י לגר"י יוסף כיבוד אב ואם ח"ב פ"ט ס"ל, ואין למו מכסול לגר"י אברהם ח" פ"ז ס"כב, עין צד"ת להורות נתן לגר"נ געטעטנר ח"ה סי' נב).

תשלום לשדכן[ב]

ג. הטוב ביותר שהשדכן [בין מקצועי בין מזדמן] יודיע מראש לפונים אליו או שהוא פונה אליהם את מחיר השדכנות שהוא גובה ומועד התשלום ויחתים אותם על הסכם בנידון. וזה חוסך הרבה מריבות ומחלוקות בעניין ומהווה מסמך שמחייב לספרדים ואשכנזים כאחד, גם במקום שלא מגיע לשדכן דמי שדכנות כתוצאה ממנהג אותה עדה [יפורט בהמשך] (משפטי התורה לגר"ל שפיז ח"ב סי' לא ס"ד). [כל מקום שאמור כאן שדכן הכוונה גם לשדכנית]

ד. אם ההורים של הבחור או הבחורה שנמצאים בגיל נישואין פנו לשדכן [מקצועי או מזדמן] והוא הציע להם הצעת שידוכין וניהל את השידוך עד לגמר הטוב של הנישואין, צריך לשלם לשדכן את "דמי השדכנות" המקובלים בין אם מדובר בזוג ספרדי או אשכנזי, אפילו שלא סיכמו אתו מראש שצריך לשלם (הרמ"א חו"מ סי' קפה ס"י פז ס"ל, משפטי התורה לגר"ל שפיז ח"ב סי' לא, חקת משפט – לא תגזול לגנאב"ד אלחנן פרץ מאמר כד עמ' קלז-קלה).

ה. שדכן [מקצועי או מזדמן (=הצעה מקרובים, שכנים חברים וכו')] שפנה אל ההורים או לבן/בת והציע להם שידוך וניהל את השידוך עד לגמר טוב-הנישואין הרי :

לאשכנזים: צריך לשלם "דמי שדכנות" כנהוג [אלא שמופחת קצת (משפטי התורה סי' לב) (ע"פ הרמ"א סי' רסד ס"א, משפטי התורה ח"ב סי' לא, נישואין כהלכה סי' א ס"ג,הו).

לספרדים: צריך לשלם "דמי שדכנות" כנהוג [אלא שמופחת קצת (משפטי התורה סי' לז)], ויש קהילות שנהגו לעשות בחינם ולגבם אין חובת תשלום. (הגאון"ד באשדוד הרב אלחנן פרץ שליט"א, חקת משפט סס, מנחת כזי סי' יט, ודקת וחקרת לגר"א גרוסמן ח"ג עמ' נב ועוד)

ו. שדכן שבא מעצמו והציע שידוך לצדדים [עם שמות ופרטים] בלי שיפנו אליו ולאחר שהציע עשו הצדדים מעצמם את כל הפגישות, המשא ומתן והשידוך הגיע לגמר קרי לנישואין, מגיע לשדכן שכר כאמור בסעיף ה.

אולם אם אמר השדכן לצדדים שיש לו שידוך עבורם [ללא שמות וללא פרטים] וביקשו לשמוע והוא אמר להם וכן לצד השני ואח"כ המשיכו זאת הצדדים מעצמם - שכרו של השדכן כאמור בסעיף ד. (משפטי התורה סס, סי' לז ס"ח). **הטעם:** כשביקשו לשמוע פרטים זה כמו שפנו הם לשדכן.

ז. החיוב לתשלום "דמי שדכנות" הוא על החתן וכלה, אך בדרך כלל המנהג שההורים של שני הצדדים משלמים (הליכות ישראל לגר"י גרוסמן סי' ג, חוקי חיים תו"ק ושידוך לגר"ח פרידמן פ"ב ס"א, שיעור ליל שבת ח"א עמ' לז, מנחת כזי לגר"ל שפיץ ח"ב סי' יט ס"ח, ע"פ שו"ת אבני נזר חו"מ סי' לו).

אך במקרה שההורים פנו לשדכן שיציע את השידוך, חובת התשלום של דמי השדכנות חלה עליהם (מנחת כזי סס, הליכות ישראל סס).

הערה: החתן והכלה ישתדלו מאוד ששכר השדכן ישולם היות והיו מקרים שההורים התחייבו לשלם ולא הם. כי בהרבה מקרים שלא שילמו לשדכן קרו אסונות ובד"כ הנפגעים הם החתן והכלה (מנחת כזי ס"ק טו).

ח. אם צד אחד מהמשודכים לא רוצה לשלם את חלקו, אי אפשר לחייב את הצד השני לשלם עבורו וכן אם הכלה חייבת לשלם את השידוך מצידה ולא שילמה קודם הנישואין לא גובים מהחתן אפילו לאחר הנישואין, אע"פ שהכניסה לו כל רכושה ונישואין כהלכה לגר"מ כהן סי' א ס"ט, מנחת כזי סס ס"ח).

ט. אם לאחר שהשדכן הציע את השידוך לצדדים, הבחור והבחורה נפגשו (או שלא נפגשו) ומסיבה מסוימת נפסק השידוך, ובא אח"כ אדם נוסף ששכנע את הצדדים להמשיך ונגמר השידוך בטוב והגיעו לנישואין, שכר השדכנות יתחלק כך: השדכן הראשון שנקרא "מתחיל" יקבל שליש והשני שנקרא "גומר" יקבל את שני השלישים הנותרים.

הסבר: הדין הזה קיים, אפילו במקרה שאת עיקר העבודה ואת רוב הפגישות בין הצדדים עשה הראשון מאחר ולולא עבודת השני שהביא את השידוך לידי גמר נישואין לא היה השידוך יוצא לפועל, לפיכך נתקבל המנהג בקהילות ישראל שהשני ה"גומר" יקבל שני שלישים מדמי השדכנות. (משפטי התורה סס סי' לז, הנישואין כהלכה ולאגדה עמ' 137, נישואין כהלכה סי' א ס"כא).

י. אם לאחר שהשדכן הציע את השידוך נפגשו הצדדים ומסיבה מסוימת נפסק השידוך ובא השדכן השני והצליח לקרב יותר את הצדדים, אולם עדיין נשאר עיכוב מסוים ובא אדם נוסף [שדכן שלישי] וגייש בין הצדדים והשידוך הגיע לנישואין. דמי השדכנות יתחלקו כך: השדכן הראשון שנקרא "מתחיל" [=או "מציע"] שליש מדמי השדכנות, השני הנקרא "אמצעי" - שליש דמי השדכנות והשלישי שנקרא "גומר" - שליש מדמי השדכנות (משפטי התורה סס סי' לז ס"ג).

יא. שדכן הציע לבחור בחורה מסוימת, ולאחר שנפגשו ראה הבחור שהם לא מתאימים, אולם לדעתו היא מתאימה לחברו והוא הציע לו אותה והשידוך יצא לפועל והם נישאו. הדין הוא ששכר השדכנות מגיע לבחור ששידך ולא לשדכן.

הטעם: פעולת השדכן היתה עבור הבחור הראשון לבחורה המסוימת והצעה זו לא הצליחה, ולכן פעולת השדכן נגמרה, כי הרי אין לשדכן שום "זכויות יוצרים" או "בעלות" על נערה פלונית אלא רק רעיון שפלונית יכולה להתאים לפלוני שלא צלח. וכשבחור זה הציע את הבחורה הנ"ל לחברו זה נחשב כעסקה אחרת לגמרי שלא עסק בה כלל השדכן ו"פנים חדשות" באו לכאן. (משפטי התורה סי' לז).

כולל חשוב באשדוד מחפש משכן ואכסניה בבית כנסת שמעוניין לזכות במצוה החשובה
טל: 052-7140481 או 08-8543405 הרב ציון אוחנה שליט"א

מבקשים לחזק מניין שחרית באשדוד בימים א-ו מניין ראשון 5:45 ומנין שני 6:45 בבי"כ אוהל חיים
רח' המפרש [בגן בורדו] אזור ד'

שירת בקשות באשדוד כל ליל שבת בליווי חזנים ופייטנים בשעה 9:00 בערב
בבי"כ הריב"ז רח' אור לציון אזור ז'

קורס פיוטים מקאמים ובקשות באשדוד לבנים מגיל 8 ומעלה ללא תשלום לפרטים והרשמה
בתא קולי 052-3882802 *אזור ז' *מס' המקומות מוגבל.

ראוי לקבוע את זמן מנחה ביום יום שישי זה (ערב שבת פר' מקץ) בצהריים בגלל הדלקת נרות

לשומרי שמיטה: החל מ-ה' בטבת גם תפוחי אדמה צריך לקנות בחנות שמיטה